

กรมทรัพย์สินทางปัญญา

เล่มที่ 56

เลขที่ประกาศ 171

กระทรวงพาณิชย์

วันที่ประกาศโฆษณา

15 มิถุนายน 2564

ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เลขที่คำขอ

63100247

วันที่ยื่นคำขอ 9 กันยายน 2563

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

มะม่วงมันหนองแซงสระบุรี (Saraburi Man Nong Saeng Mango)

รายการสินค้า

มะม่วง

ผู้ขอขึ้นทะเบียน

จังหวัดสระบุรี

ที่อยู่

ศาลากลางจังหวัดสระบุรี ตำบลตะกุด

อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี 18000

1. คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

มะม่วงมันหนองแซงสระบุรี (Saraburi Man Nong Saeng Mango) หมายถึง มะม่วงพันธุ์มันหนองแซง ที่มีผลทรงรีปลายมน แก้มผลอวบ ผิวเปลือกสีเขียวนวล มีลายเส้นเล็กละเอียดกระจายทั่วผล นิยมบริโภคดิบโดยเมื่อแก่จัดจะมีรสมัน หวาน กรอบ ไม่มีรสเปรี้ยว ปลูกและผลิตครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสระบุรี ได้แก่ อำเภอหนองแซง อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเสาไห้ และอำเภอหนองแค

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์มะม่วง

พันธุ์มันหนองแซง

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- ผล รูปทรงรีปลายมน แก้มผลอวบ
- เปลือก ผิวเปลือกสีเขียวนวล มีลายเส้นเล็กละเอียดกระจายทั่วผล
- เนื้อ เนื้อละเอียดค่อนข้างขาว เมื่อแก่จัดจะออกสีเหลืองนวล ไม่มีเสี้ยน เมล็ดมีลักษณะแบนยาว เนื้อในเมล็ดมีน้อย
- รสชาติ นิยมบริโภคดิบเมื่อแก่จัดจะมีรสมัน หวาน กรอบ ไม่มีรสเปรี้ยว รับประทานได้ตั้งแต่ผลยังอ่อน เมื่อผลแก่จะยิ่งมันออกรสหวาน

(3) ลักษณะประจำพันธุ์

มะม่วงพันธุ์มันหนองแขง มีชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Mangifera indica* L. ชื่อวงศ์ Anacardiaceae เป็นไม้ยืนต้นสูง 8 - 15 เมตร ลักษณะต้นเป็นทรงค่อนข้างทึบ ใบมีขนาดกลาง สีใบค่อนข้างอ่อน ขอบของใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ลักษณะการแตกใบคล้ายทรงฉัตรเป็นชั้นๆ ซึ่งมีลักษณะการแตกใบผิดกับมะม่วงพันธุ์อื่น ๆ ลำต้นมีสีน้ำตาลเทาสีจะอ่อนกว่าต้นมะม่วงพันธุ์อื่น ออกดอกและติดผลได้ดีตามฤดูกาล

2. กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) ต้นพันธุ์ ต้องได้มาจากการขยายพันธุ์ด้วยวิธีที่เหมาะสม เช่น การเพาะเมล็ด การทาบกิ่ง และการเสียบยอด เป็นต้น โดยใช้ต้นพันธุ์ที่ปลูกในเขตพื้นที่จังหวัดสระบุรีหรือจากแหล่งพันธุ์ที่เชื่อถือได้ และต้นตอต้องมีคุณภาพ แข็งแรง ไม่ใช่ต้นตอที่จะทำให้คุณลักษณะเปลี่ยนแปลงไป

(2) การเตรียมพื้นที่ปลูก ควรทำการปรับปรุงดิน ไถพรวน กำจัดวัชพืช ขุดหลุมปลูกขนาด 50 x 50 x 50 เซนติเมตร หรือพิจารณาตามความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยเว้นระยะปลูกไม่น้อยกว่า 3 เมตร หรือตามความเหมาะสมของพื้นที่

(3) การปลูก นำต้นพันธุ์มาใส่ในหลุมปลูก กลบดินแต่ต้องไม่มีตรอยที่ติดตาหรือตอกิ่งไว้ กดดินบริเวณโคนต้นให้แน่น ปักไม้หลักและผูกเชือกยึดป้องกันลมโยก รดน้ำให้ชุ่ม คลุมดินบริเวณโคนต้นหรือทำร่มเงา

(4) การให้น้ำ ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงต้องการเร่งการเจริญเติบโตทางลำต้น กิ่งและใบ

(5) การใส่ปุ๋ย ควรใส่ปุ๋ยเป็นระยะตามพัฒนาการหรือความต้องการ โดยก่อนการใส่ปุ๋ยต้องกำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม

(6) การตัดแต่งกิ่ง ควรตัดแต่งทรงพุ่มให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ ตัดแต่งกิ่งที่ไม่ต้องการออก เช่น กิ่งกระโดง กิ่งที่ไม่เป็นระเบียบ กิ่งไขว้ กิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรคแมลง และกิ่งฉีกหักเสียหายหลังจากเก็บเกี่ยวผล เป็นต้น

(7) การกำจัดวัชพืช ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การตัดโดยใช้แรงงาน หรือเครื่องจักรกล การไถพรวน การปลูกพืชคลุมดิน หรือการคลุมดินด้วยวัสดุคลุมดินต่างๆ เป็นต้น

(8) การกำจัดโรคพืชและศัตรูพืช ต้องสำรวจต้นมะม่วงอย่างสม่ำเสมอและเลือกใช้วิธีกำจัดรักษาที่เหมาะสม ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การตัดทำลาย เผาทิ้ง การใช้สารป้องกันกำจัดฉีดพ่น เป็นต้น

การเก็บเกี่ยว

(1) ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยวมะม่วงมันหนองแขงสระบุรี คือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน หรือหลังจากการติดดอกประมาณ 90 วัน อาจคลาดเคลื่อนเล็กน้อยขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในแต่ละปี

(2) การเก็บเกี่ยว ต้องเก็บเมื่อผลแก่แต่ยังไม่สุก โดยสังเกตได้จากแก้มผลทั้ง 2 ข้างพองโตเต็มที่ สีผิวเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเขียวนวล ขั้วผลหรือแขนงข้างขั้วเริ่มเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

(3) วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้อุปกรณ์สอยมะม่วงหรือเด็ดจากขั้วอย่างระมัดระวัง อย่าทำให้มะม่วงเกิดแผลรอยขีดข่วน หรือแตก และควรมีภาชนะรองรับเพื่อสะดวกในการขนย้ายมะม่วง เมื่อเก็บผลแล้วให้นำมะม่วงเข้าที่ร่ม คัดเลือกผลที่มีตำหนิออก

การบรรจุหีบห่อ

รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า

(1) มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี หรือ Saraburi Man Nong Saeng Mango

(2) ระบุ ชื่อ ที่อยู่ เบอร์ติดต่อ ของผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้า ที่ติดต่อได้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสระบุรี ตั้งอยู่ที่ละติจูด 14 องศา 31 ลิปดา 43 พิลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 100 องศา 54 ลิปดา 35 พิลิปดาตะวันออก มีลักษณะภูมิประเทศด้านทิศเหนือและตะวันออกเป็นเนินเขาสูงชันที่ราบสูง ด้านตอนใต้ ตอนกลาง และตะวันตก เป็นที่ราบลุ่ม สภาพดินเป็นดินเหนียวที่มีการระบายน้ำดีมีรอยแตกที่ผิวหน้าดิน มีความร่วนซุยที่เหมาะสมต่อการซึมน้ำของรากพืชในการดูดน้ำและธาตุอาหาร มีช่องว่างที่เกิดจากก้อนกรวดในดินทำให้พื้นที่ในการสะสมออกซิเจนบริเวณราก จึงทำให้สามารถปลูกพืชไร่และไม้ผลได้ดี ชุดดินเป็นชุดดินท่าเรือที่มีธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับมะม่วง คือ มีโพแทสเซียมสูง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของราก ทำให้รากดูดน้ำและธาตุอาหารได้ดีขึ้น และมีความจำเป็นต่อการสร้างเนื้อผลไม้ การสร้างแป้งของผล นอกจากนี้ยังพบว่ามีธาตุอาหารรอง และธาตุอาหารเสริม เช่น เหล็ก แมงกานีส และกำมะถัน เป็นต้น ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งธาตุอาหารเหล่านี้ส่งผลต่อความหวานมันซึ่งเป็นลักษณะเด่นของมะม่วงมันหนองแขงสระบุรี

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลางที่อยู่ลึกเข้ามาในแผ่นดิน จึงทำให้อากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวไม่หนาวจัด โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27 - 29 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในรอบปี ส่วนฤดูหนาวอากาศจะหนาวที่สุดในเดือนมกราคม ด้วยความสัมพันธ์นี้ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของมะม่วงมันหนองแขงสระบุรี ในมิติของการจัดการใบ การจัดการดอก และการดูแลหลังการติดผล ทั้งยังตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 3 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำบางปะกง ทำให้มีแหล่งน้ำจำนวนมากประกอบกับปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสม ทำให้พื้นที่การเกษตรมีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก ทำให้มะม่วงมีการติดผลได้ดี และมีผลผลิตที่ได้คุณภาพ รสชาติเป็นที่นิยมของผู้บริโภคโดยทั่วไป

ประวัติความเป็นมา

มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี มีประวัติเล่าสืบต่อมาตั้งแต่สมัยโบราณ คือ เมื่อเกือบร้อยปีที่ผ่านมาแล้ว พ่อเฒ่าทิม คนบ้านหนองน้ำสร้าง ได้ไปเยี่ยมญาติซึ่งบวชเป็นพระอยู่ในกรุงเทพฯ และพักอยู่กับพระหลายวัน ได้รับประทานมะม่วงอร่อยจึงเก็บเมล็ดไว้ เมื่อกลับบ้านได้เอาเมล็ดมะม่วง 3 เมล็ด มาให้ แม่เฒ่าคำ ปลูกไว้ข้างยุ้งข้าวที่บ้านหนองน้ำสร้าง โดยไม่รู้ว่าเป็นเมล็ดมะม่วงอะไร พอมะม่วงโตมีลูกออกมาในระยะใกล้เคียงกันทั้ง

3 ต้น ก็ปรากฏว่าต้นหนึ่งผลโตมาก คือ “มะม่วงหัวช้าง” อีกต้นหนึ่งผลใหญ่เวลาสุกผิวส่วนหัวสีแดงจัด เรียก “ตลับนาค” สำหรับต้นที่เหลือเวลารับประทานเข้าไปแล้ว รสชาติผิดแปลกไปจากมะม่วงต้นอื่นๆ ไม่ว่าจะรับประทานตอนไหนก็จะมีรสเปรี้ยว เจ้าของเลยตั้งชื่อว่า “มะม่วงมัน” จากนั้นเพื่อนบ้านก็ขอพันธุ์ไปปลูกแพร่หลายขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ แต่เดิมชาวบ้านอำเภอหนองแขงปลูกมะม่วงกันทุกครัวเรือน บ้างก็ปลูกเป็นอาชีพ บ้างปลูกตามหัวไร่ปลายนา เมื่อถึงฤดูกาลมะม่วง จะนำมะม่วงไปวางจำหน่ายบริเวณสถานีรถไฟอำเภอหนองแขง ผู้คนที่รู้จักในชื่อเสียงของมะม่วงมันนี้จะไปรอซื้อและนำไปจำหน่ายต่อ จึงเป็นจุดกำเนิดของมะม่วงพันธุ์มันหนองแขง และนำมาตั้งเป็นคำขวัญของอำเภอว่า “มะม่วงต้นตำรับ เครื่องประดับโบราณ ชลประทาน หลากหลาย ทางรถไฟสู่อีสาน ศูนย์ตำนานวัฒนธรรม” ด้วยความโดดเด่นและรสชาติที่แตกต่าง เพราะเป็นมะม่วงที่มีความมันจัด หวาน กรอบ เมื่อผลโตขนาดเท่าหัวนิ้วโป้งจะเริ่มมีรสชาติดมัน แต่มะม่วงมันอื่นๆ ส่วนมากจะรสชาติดมันเฉพาะตอนแก่จัด ความมีชื่อเสียงของ “มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี” โด่งดังเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศมายาวนาน จังหวัดสระบุรี จึงมีการจัดงานเทศกาลประจำปี “งานเทศกาลมะม่วงมันหนองแขง” เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์การปลูกมะม่วงพันธุ์มันหนองแขง มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 และยังคงมีการจัดมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความมีชื่อเสียงผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ “มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี” ยังคงความมีคุณภาพและชื่อเสียงต่อไป

4. ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การปลูกและผลิต มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสระบุรี ได้แก่ อำเภอหนองแขง อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเสาไห้ และอำเภอหนองแค รายละเอียดตามแผนที่

5. การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี ต้องปลูกและผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด และตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

6. เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี
- (2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มะม่วงมันหนองแขงสระบุรี และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ มะม่วงมันหนองแซงสระบุรี

ขอบเขตพื้นที่การปลูกและผลิต มะม่วงมันหนองแซงสระบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ของจังหวัด สระบุรี ได้แก่ อำเภอหนองแซง อำเภอเมืองสระบุรี อำเภอแก่งคอย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเสาไห้ และอำเภอหนองแค